

Organisatie-aspecten en de oefenruimte in Zen

Zendo Gids – aspecten, regels en gebruik

De zendo waaraan gerefereerd is de gewijde oefenruimte van de Boeddha (senmon dōjō). In Rinzai Zen is het bekend als de monnikenhal (sōdō). Of om een oude verwijzing te gebruiken, het struikgewas (sōrin). In de kroniek Aantekeningen van de Schat van Advies voor Zenkloosters (Zenrin hōkun ongi) heet het:

Een sōrin is een plaats waar een groep monniken verblijft, een plaats waar cursisten verwijlen en zich overgeven aan een spirituele praktijk. Sō duidt op de ongestoorde groei van gras en struiken en rin verwijst naar de harmonieuze groei van bomen. De benaming geeft aan dat de omgeving een structuur kent van regels en organisatie.

Het geeft de omstandigheden en voorwaarden aan waarin monniken en cursisten in een monastieke training in georganiseerd en gedisciplineerd verband elkaar zuiveren, zoals bomen samen een bos vormen en samen groeien, gericht naar de lucht en het licht.

In het verleden vormden zentempels op zich zelf een soort van bossage. In de loop der tijd ging men tempels onderscheiden functies toebedelen waaronder een speciale ruimte, de zendo. In het westen is de beoefening gevestigd in zenkloosters maar meer nog in zencentra voor leken, in huiskamers en uiteraard eerst en vooral de plaats waar men is. Het lichaam geldt daarbij als tempel of kerk en de geest als water en wolken, overal en nergens thuis.

De Zendo Guide Book - Life in the Rinzai Zen Hall - *Rinzaishū ni okeru zendō no seikatsu* van Katō Ryūhō Roshi (1915-1992) is een kleine schatkamer van informatie over de organisatie, titels en regels in een Rinzai tempelsetting. Uit dat boekwerk is deze samenvatting gemaakt. Wellicht kan het e.e.a. verduidelijken en toevoegen in de beoefening van zen in het westen.

Gasshō, Ben Claessens

Lelystad

Organisatie-aspecten en de oefenruimte in Zen

Retraite (sesshin)	ango
Halfjaarlijkse periode	ge (letterlijk 'zomer')
Winter retraite	setsu ango
Regen retraite	u ango
Opening van de retraite	kessei, nyūsei

Retraite is gaande kesseichū

Ango verwijst naar de beoefening in de tijd van de Boeddha waarin tijdens het zomerregenseizoen het reizen werd beperkt en het onderhouden van geest en het behouden van leven werden beoefend - kinsoku goshō - door een periodiek verblijf in een grot of bosgebied - tagyō - teneinde het nodeloos vernietigen van leven te vermijden. Omdat dit lange tijd alleen in de zomer plaatsvond en de resterende periode van het jaar werd besteed aan het rondtrekken, werden de seizoensgebonden retraites met 'ge' aangeduid. In de latere kloosteromgeving werd naast de zomerretraite van 120 dagen (1 mei – 31 juli) gedurende de winterperiode (tōsei) een retraite van 90 dagen ingesteld. De winterperiode begint 1 augustus, de winterretraite duurt van 15 okt – 31 januari. In de periode ertussen kunnen de monniken op verlof of zijn ze tijdelijk elders (zanka of benji).

Organisatie-aspecten en de oefenruimte in Zen

Het bundelen en kalmeren van de geest	sesshin
Openingsweek van de retraite	nyūsei daisesshin
Theeservice op de openingsavond	sōzareï – tijdens deze ceremonie ter opening van de retraite (kessei) leest de leraar uit de Paradigma. De hoofdmonnik leest de regels van de meditatiepraktijk en de assistent de regels van het dagelijks gedrag.
Nachtmeditatie	yaza
Verlichtingsdag retraite	rōhatsu daisesshin – de meest intense retraite ter herinnering aan Shakyamuni's bereiken van Verlichting . Op 8 december om 03.00 u wordt het gongbord en een vroege ochtendmeditatie (gyōten no za) vindt plaats ter herdenking van Shakyamuni's Verlichting.

Een Boeddha	hotoke
Leraar - zenmeester	shike, rōshi, zenji
Shakyamuni's bereiken van Verlichting	jōdō
Monnik in training - rondtrekkend	unsui, een samenvoeging van 'kōun – ryūsui' (drijvende wolken, stromend water)
Praktiserende monnik	shugyōsō, unnō
Speciaal trainingscentrum	zendō of senmon dōjō
In Rinzai zen heet het monniksverblijf	sōdō
Een oudere term is	sōrin - een plaats voor monniken t.b.v. de spirituele training. Sō staat voor de harmonieuze groei van het gras of bomen, een groei die bij monniken gebeurt met behulp van regels en structuur in de training.

Organisatie-aspecten en de oefenruimte in Zen

Pelgrimage	angya
De zenpraktijk in de retraiteperiodes	sanzen bendō
Administratief kloosterdeel	jōjū
Praktijk en oefendeel klooster	dōnai
Leidinggevende rond organisatie en regels in het klooster	shika (of kikōryō)

Zakelijk leider	fūsu
Kantoor	ryō
Kantoor van de shika	shikaryō
Kantoor van de fūsu	fūsurryō

De eetzaal	jikido
Leidinggevende vd maaltijden	kantō

Organisatie-aspecten en de oefenruimte in Zen

Kok

tenzo

Keuken

ook wel seppōryō, naar zenleraar Seppō Gi son – Chinees: Xuefeng Yicun 822-908 - die in zijn tijd rondliep met een rijstlepel, resten van maaltijden verzamelend die hij weer kookte en at. Van hem stamt ook de uitdrukking: 'Pluk een blad uit een bergstroom'. Als jonge rondtrekkende monnik was hij bergopwaarts op weg naar het klooster van zenleraar Tokusan toen hij in een bergstroom een fris groentebblad voorbij zag drijven. Hij dacht: 'Het is maar een blad maar een plaats waar dit genegeerd wordt, kan geen goede trainingsplek zijn.' Net toen hij de weg terug wilde aanvaarden, kwam een monnik de berg af hollen om het blad in de stroom te pakken. De jonge monnik bedacht zich. Dit was de ware benadering voor een zenmonnik. En aldus betrad hij het klooster van Tokusan.

Als kok zorgde Seppō voor de nodige beroering en beschuldigingen toen bekend werd dat hij 's nachts stond te koken. Tokusan nam polshoogte. Hij opende de kookpot waaruit een kwalijke walm opsteeg. Het leek Tokusan oneetbaar. Wat bleek was dat Seppō overdag de resten van groente en eten verzamelde en deze 's nachts kookte en at. Vanaf die tijd heeft de tenzo een voorbeeldfunctie in de zenoefenpraktijk.

Hoofdmonnik

jikijitsu – ziet toe op het zazen in de zendo, is de vertegenwoordiger van Mañjuśri

Zendofunctionaris

chiden – is verantwoordelijk voor de verzorging en het schoonhouden van de altaren, ook in de daisankamer.

Organisatie-aspecten en de oefenruimte in Zen

Toezichthouder zendo

densu - deze regelt de zaken in de zendo, wekt de monniken in de ochtend met de handbel (suzu). Hij is veelal ook de vertegenwoordiger van de shika en daarmee het hoofd van de zendo (chiden) en de ceremonies (gyōji). *The densu embodies and exemplifies practice as functioning. And that is the functioning of no-self – of the forgotten self – that responds to each thing in turn.*

Assistent(e) van de leraar

inji, jisha of sannō - is te allen tijde beschikbaar en verzorgt de kamer van de leraar, de kleding, de daisanlijn, etc. Zenleraar Tōrei Zenji onderscheidt in zijn Studie van de Essentiële Benaderingen van de Vijf Scholen (Goke sanshō yōromon) diverse categorieën assistenten, in graden van het vermogen tot aandacht en overgave, ja, het vermogen de wens en het handelen van de leraar vooraf te kunnen 'lezen'. Ananda diende Shakyamuni Boeddha dertig jaar lang op die wijze. Zenleraar Hakuin Ekaku (1685-1768, grondlegger van het moderne Rinzai en de renovatie van de zentraining) deed hetzelfde als assistent van zenleraar Tōrin tijdens diens ziekbed.

Organisatie-aspecten en de oefenruimte in Zen

Eerste termijn van een monnik	shinto ge
Tweedejaars monnik	mattan
Junior monnik	nakatan
Senior monnik	kōtan
	Iedere gevorderde groep ziet toe op de groep nakomelingen.
Toegang krijgen tot de zendo	katō of kashaku
Procedure tot toegang verkrijgen	sahō
Kaal scheren	teihatsu
Wachten in de hal	niwazume, eerste stap van de procedure
Verzoek tot toelating	katō ganshō - toelating tot het klooster en de zendo vergt een ceremonie. De jonge monnik draagt een bamboehoed (ajirogasa), een broek (kyahan), witte kousen (shirotabi) en strosandalen (waraji). Tevens heeft hij een kesa (kesa bunko) over zijn schouder. In de hal roept hij 'Ik doe een beroep op u'. Een reactie volgt: 'Wie is daar?' waarop de student vertelt wie hij is, waar hij vandaan komt en wat hij komt doen. Daarop worden formulieren met de applicatie overhandigd maar de sollicitant krijgt te horen: Ga alsjeblieft terug naar huis. Waarna het wachten in de hal begint (niwazume). De sollicitant zit en rust met handen en hoofd op de Kesa doos. De periode van toegang is tussen twee retraiteperiodes in. Tegen de avond wordt de sollicitant bewogen te vertrekken. Lukt dat niet wordt hij gesommeerd bij het eerste licht de volgende ochtend te vertrekken. Wie dit uitzit kan na enige tijd naar de gastenkamer (tangazume) waar een nieuwe periode van volledig negeren en ontmoediging volgt. Wie dit vijf tot zeven dagen uithoudt kan (voorlopig) worden toegelaten. De training dient serieus te worden opgevat en gepraktiseerd. Laat niets na. Zenleraar Sekiso stak zichzelf met een priem in zijn been om wakker te blijven. Hakuin hield zijn studenten altijd voor: Werk hard, ieder van jullie! Doe je taak, overspeel je functie niet. De Wet (Leer) kent geen favorieten! Shōtō Enshō nam de voorbeelden van Sekiso en Hakuin als voorbeelden op in een tekst die bekend staat als kikan (paradigma).

Organisatie-aspecten en de oefenruimte in Zen

Het Volbrengen van de Grote Zaak

daiji ryōhitsu – een nieuwkomer in de zendo maakt drie volledige buigingen voor de Boeddha (shōso), buigt voor de hoofdmonnik en wacht totdat deze hem aankondigt. als een jonge monnik voor het eerst de zendo binnengaat, legt hij het voornemen af de zendo niet te verlaten tot het Volbrengen van de Grote Zaak. Voornemen en praktijk stemmen vaak niet overeen. Na de universitaire opleiding kan men in deze tijd na een jaar al hoofdpriester worden. Veel monniken verlaten dus voortijdig het klooster en de zentraining. Het staat zelfs ver af van de drie jaar die voorheen als minimum golden en de zes jaar die men nodig achtte om de benodigde bekwaamheden in de training meester te worden.

Regels en regelingen in de zendo

kiku kijō

Regels voor de praktijk

dōnai no kitei – zoals het belangrijkste van de zenpraktijk (sanzen nisshitsu), het binnenkomen van de ruimte van de leraar.

Reguliere meditatie

kikuza – het branden van een wierookstaaf geeft de duur van een meditatieperiode aan.

De stilte bewaren in een zendo

shijō – een periode van stilte bewaren staat gelijk aan een wierookstaafje, 40 minuten.

Voorganger van de monniken-

cursisten in soetrarecitatie

Ino

Organisatie-aspecten en de oefenruimte in Zen

Lat van de hoofdmonnik	keisaku – de keisaku dient ter aanmoediging en het alert en wakker houden van de studenten inde zendo. De hoofdmonnik gebruikt de keisaku als het nodig is, of iemand nu doezelt of niet. En als iemand er zelf om vraagt.
Loopmeditatie	kinhin - handpalmen tegen elkaar op
neus- en kinhoogte	gassho – binnenkomen in de zendo met de handen in gassho.
Linkerhand in een vuist met de duim naar binnen, rechterhand er omheen.	
Beide handen tegen de borst	shashu - het verlaten van de zendo gebeurt in shashu.
De geest geopend en alert	shōnen sōzoku
Bijeenkomst	shuttō
Voorgescreven houding	igi
Zitten en Soetra's reciteren	zaju
Al lopende reciteren	gyōdō – teneinde de samenhang te bevorderen wordt aangegeven: zing met je oren!
Voordracht van de leraar	kōseki, teishō, dharma-talk – het naar voren brengen (tei) van de preek (shō) van het Essentiële Principe van zen.
Zentraining	sanzen
De Weg onderhouden in de training	sanzen bendō
De kamer van de leraar binnengaan	sanzen nisshitsu
Open geest	shosen sozoku
Gongbord links bij ingang vd zendo	han – op het bord staat:

Mag ik je er met respect aan herinneren
Dat leven en dood van groot belang zijn
De tijd gaat snel voorbij en de mogelijkheid is verloren
Laat ons ontwaken!
Ontwaken!
Pas op!
Verkwist je leven niet!

Kaihan – het slaan van dit bord 's ochtends en 's avonds in series van zeven, vijf en drie keer en drie keer herhaald.